

NOTATKA / 5 marca 2014 r.

Unijne badanie: Przemoc wobec kobiet

1. Dlaczego przeprowadzono badanie na temat przemocy wobec kobiet?

Mimo że przemoc wobec kobiet jest istotnym problemem, w wielu państwach członkowskich UE politycy i praktycy zajmujący się tym zjawiskiem w dalszym ciągu zmagają się z niedoborem kompleksowych danych, co utrudnia oszacowanie skali i określenie charakteru tego problemu. Ponieważ większość kobiet-ofiar nie zgłasza aktów przemocy, działania polityczne i praktyczne dotyczące przemocy wobec kobiet nie zawsze są kształtowane na podstawie rzetelnych danych.

W ostatnich latach różne środowiska, w tym również szereg państw sprawujących prezydencję w Radzie UE, organy monitorujące zjawisko, takie jak Komitet ONZ ds. Eliminacji Wszelkich Form Dyskryminacji Kobiet, a także Rada Europy, wielokrotnie podkreślały potrzebę zgromadzenia kompleksowych danych na temat zjawiska przemocy wobec kobiet.

Badanie przeprowadzone przez FRA w skali UE jest odpowiedzią na wniosek Parlamentu Europejskiego o przedstawienie danych na temat zjawiska przemocy wobec kobiet, poparty przez Radę UE w jej konkluzjach dotyczących wykorzeniania przemocy wobec kobiet w Unii Europejskiej.

2. W jaki sposób przeprowadzono badanie?

Badanie FRA dotyczące przemocy wobec kobiet, które przeprowadzono na podstawie osobistych rozmów z 42 tys. kobiet, stanowi najbardziej kompleksowe studium tego problemu, jakie przeprowadzono na świecie.

W ramach badania przeprowadzono rozmowy z kobietami w wieku od 18 do 74 lat, mieszkającymi w UE i władającymi co najmniej jednym językiem urzędowym swojego kraju zamieszkania. Rozmowy były przeprowadzane osobiście przez ankieterki w domach respondentek, przy czym we wszystkich państwach członkowskich zadawano te same pytania; badanie było prowadzone w okresie od marca do września 2012 r.

Wszystkie respondentki zostały dobrane metodą doboru losowego, a wyniki badania są reprezentatywne zarówno na szczeblu UE i na szczeblu krajowym.

3. Czym badanie FRA różni się od innych badań poświęconych zjawisku przemocy wobec kobiet?

Zanim przeprowadzone zostało badanie FRA poświęcone zjawisku przemocy wobec kobiet, nie były dostępne żadne porównywalne dane dotyczące tego problemu w skali całej UE. Choć od połowy lat 90. XX w. w wielu państwach europejskich przeprowadzono badania na temat przemocy wobec kobiet, ich wyniki nie były porównywalne. Na przykład:

- różny był przedmiot poszczególnych badań: niektóre dotyczyły przemocy domowej, inne przemocy ze strony partnera, a jeszcze inne – szerzej rozumianego zjawiska przemocy wobec kobiet; poza tym w prowadzonych badaniach nawet podstawowe terminy, takie jak przemoc domowa, były definiowane różnie w różnych państwach;
- stosowano zróżnicowane metody doboru próby i prowadzenia badania (np. wywiad telefoniczny w jednych przypadkach, rozmowy przeprowadzane osobiście lub samodzielne wypełnianie ankiet w innych);
- badania były prowadzone w różnych okresach, co utrudniało ocenę, czy skala zjawiska w poszczególnych państwach była faktycznie różna, czy też różnice wynikały ze zmian zachodzących w miarę upływu czasu;
- w każdym badaniu stosowano inny zestaw pytań, co utrudniało bezpośrednie porównanie uzyskanych wyników.

4. Jakie pytania zadawano w badaniu?

W badaniu kobiety zostały poproszone o opisanie swoich doświadczeń związanych z przemocą fizyczną, seksualną i psychiczną, w tym także przemocą domową, od momentu ukończenia 15. roku życia do chwili obecnej, i w okresie 12 miesięcy poprzedzających przeprowadzenie rozmowy. Pytania dotyczyły również przypadków nękania (*stalkingu*) i molestowania seksualnego oraz roli nowych technologii w doświadczeniach kobiet, wobec których dopuszczono się nadużyć. Osoby biorące udział w badaniu zapytano także o ich doświadczenia związane z przemocą w dzieciństwie.

5. Jaka jest skala zjawiska przemocy fizycznej i seksualnej wobec kobiet?

- 33% kobiet doświadczyło przemocy fizycznej lub seksualnej po ukończeniu 15. roku życia, a 5% kobiet zostało zgwałconych po ukończeniu 15. roku życia.
- Spośród wszystkich kobiet, które miały lub mają partnera, 22% doświadczyło przemocy fizycznej lub seksualnej z jego strony.
- 20% kobiet po ukończeniu 15. roku życia doświadczyło przemocy fizycznej ze strony innej osoby niż partner.
- Zaledwie 33% ofiar przemocy ze strony partnera i 26% ofiar przemocy ze strony osoby innej niż partner skontaktowało się z policją lub inną organizacją (np. organizacją udzielającą wsparcia ofiarom) po tym, jak padły ofiarą najpoważniejszego w swoim życiu aktu przemocy.

6. Jakie są konsekwencje przemocy fizycznej i seksualnej?

- W badaniu wykazano, że emocjonalne i psychologiczne konsekwencje przemocy fizycznej i seksualnej mogą mieć długotrwały i głęboki charakter.
- 21% ofiar przemocy seksualnej cierpiało w późniejszym czasie na ataki paniki.
- 35% cierpiało na depresję w wyniku doświadczenia przemocy seksualnej.
- 43% doświadczało trudności w nawiązywaniu dalszych relacji.

7. Jak dużym problemem jest zjawisko nękania (*stalkingu*)?

- W 28 państwach UE 18% kobiet po ukończeniu 15 roku życia padło ofiarą nękania.
- W przypadku 5% kobiet miało to miejsce w okresie 12 miesięcy przed przeprowadzeniem rozmowy. W skali UE-28 odsetek ten odpowiada 9 milionom kobiet – tyle mogło doświadczyć nękania w ciągu ostatnich 12 miesięcy.
- Spośród wszystkich kobiet, które padły ofiarą nękania, w przypadku co piątej (21%) trwało ono ponad dwa lata.
- 23% ofiar nękania podało w badaniu, że było zmuszone do zmiany adresu e-mail lub numeru telefonu z powodu najpoważniejszych przypadków *stalkingu*.

8. Jak wiele kobiet padło ofiarą molestowania seksualnego?

- 55% kobiet po ukończeniu 15 roku życia doświadczyło jakiejś formy molestowania seksualnego, np. niepożądanego dotykania, przytulania lub całowania.
- 32% wszystkich ofiar molestowania seksualnego podało, że sprawcą był przełożony, kolega lub klient.
- Molestowania seksualnego doświadczyło 75% kobiet wykonujących zawody wymagające wysokich kwalifikacji bądź zajmujących stanowiska w kadrze kierowniczej wyższego szczebla.

9. Jak wiele kobiet padło ofiarą napastowania seksualnego z użyciem nowych technologii?

- 11% kobiet doświadczyło przypadków składania niestosownych propozycji za pośrednictwem portali społecznościowych lub otrzymywało wiadomości e-mail lub wiadomości tekstowe (SMS) o wyraźnym podtekście seksualnym.
- 20% młodych kobiet (od 18. do 29. roku życia) padło ofiarą napastowania seksualnego z użyciem nowych technologii.

10. Jakie są doświadczenia kobiet związane z przemocą w dzieciństwie?

- 12% kobiet podało, że przed ukończeniem 15. roku życia doświadczyło jakiejś formy wykorzystywania seksualnego lub zachowań o charakterze seksualnym ze strony osoby

dorosłej, co odpowiadałoby 21 milionom kobiet w skali UE.

97% kobiet, które doświadczyły przemocy seksualnej w dzieciństwie, podało, że sprawcą była osoba płci męskiej.

11. Czy kobiety zgłaszają przypadki przemocy lub molestowania?

67% kobiet nie zgłosiło najpoważniejszych przypadków przemocy ze strony partnera policji ani żadnej innej organizacji.

74% ofiar *stalkingu* przyznało, że nigdy nie poinformowało policji o najpoważniejszym przypadku nękania.

12. Jak można wyjaśnić różnice między wynikami uzyskanymi w poszczególnych państwach?

Opinia respondentek na temat tego, czy zjawisko przemocy wobec kobiet jest powszechne w ich kraju, jest ściśle powiązana z osobistymi doświadczeniami przemocy domowej lub przemocy ze strony osoby innej niż partner oraz ze znajomością przypadków innych kobiet, które padły ofiarą przemocy; zależy także od tego, czy dana osoba zetknęła się z kampaniami nagłaśniającymi problem przemocy wobec kobiet. Współzależności między tymi czynnikami muszą zostać wzięte pod uwagę przy interpretowaniu danych oraz opracowywaniu strategii na rzecz zwiększenia poziomu świadomości na temat przemocy wobec kobiet w różnych krajach.

Odnotowane w badaniu FRA różnice między państwami dotyczące natężenia zjawiska przemocy należy postrzegać przez pryzmat szeregu czynników. Trzeba pamiętać, że w badaniu na temat przemocy wobec kobiet, przeprowadzonym w 10 krajach przez Światową Organizację Zdrowia, również zaobserwowano między poszczególnymi państwami istotne różnice w skali zjawiska przemocy domowej wobec kobiet. FRA podaje pięć powodów, które mogą wyjaśniać zaobserwowane różnice w natężeniu zjawiska przemocy wobec kobiet w poszczególnych państwach, i które wymagają dalszego zbadania:

1) poziom społecznego przyzwolenia na rozmawianie z innymi osobami, w tym również z ankieterami, o doświadczeniach związanych z przemocą wobec kobiet;

2) wyższy poziom równouprawnienia płci może przekładać się na większą liczbę ujawnianych przypadków przemocy wobec kobiet, ponieważ w społeczeństwach o wyższym poziomie równouprawnienia akty przemocy wobec kobiet częściej spotykają się z otwartą reakcją i potępieniem;

3) stopień narażenia kobiet na ryzyko zetknięcia się z przemocą może być badany na poziomie państw członkowskich w zestawieniu z czynnikami potencjalnie zwiększającymi narażenie na akty przemocy, takimi jak modele zatrudnienia (praca poza domem), a także sposoby spędzania wolnego czasu i styl życia (spotykanie się z innymi osobami lub

chodzenie na randki);

4) występujące pomiędzy poszczególnymi państwami różnice w ogólnej ilości przestępstw z użyciem przemocy, które należy analizować w zestawieniu z ustaleniami na temat przemocy wobec kobiet. Na przykład wyższy stopień urbanizacji danego państwa zasadniczo często wiąże się z wyższymi wskaźnikami przestępczości;

5) ponieważ istnieją dowody, w tym również badania przeprowadzone przez FRA, potwierdzające zależność między nawykami związanymi ze spożywaniem alkoholu przez sprawców a stosowaniem przemocy wobec kobiet, różnice we wzorcach spożywania alkoholu w poszczególnych państwach członkowskich mogą ułatwić wyjaśnienie niektórych aspektów zjawiska przemocy wobec kobiet.

13. Czy wyniki badania przeprowadzonego przez FRA są zgodne z wnioskami z innych badań poświęconych zjawisku przemocy wobec kobiet?

Wyniki badania przeprowadzonego przez FRA są w przeważającej mierze zgodne z wynikami krajowych badań poświęconych zjawisku przemocy wobec kobiet. Na przykład wyniki badania przeprowadzonego na próbie 10 000 kobiet w Niemczech wykazały, że 37% respondentek po ukończeniu 16. roku życia doświadczyło co najmniej jednego przypadku napaści fizycznej lub groźby użycia przemocy przez partnera lub osobę niebędącą partnerem. W Anglii i Walii badanie przeprowadzone na próbie 5 991 kobiet wykazało, że 18% kobiet po ukończeniu 16. roku życia doświadczało jakiejś formy nękania, natomiast wyniki badania przeprowadzonego przez FRA wskazują, że w Wielkiej Brytanii 19% kobiet po ukończeniu 15. roku życia padło ofiarą *stalkingu*.

14. Jakie działania można podjąć, aby poprawić sytuację w omawianym obszarze?

Kobiety padają ofiarą nadużyć w miejscu pracy, w domu i w internecie. Ponieważ większość respondentek jest przekonana, że przemoc wobec kobiet jest zjawiskiem powszechnym w ich kraju, organy unijne i organy krajowe muszą dokonać krytycznego przeglądu obecnie podejmowanych działań, tak, by uwzględniały one wszelkie formy przemocy wobec kobiet, niezależnie od miejsca i okoliczności, w jakich ma ona miejsce. Ratyfikacja konwencji stambulskiej w sprawie zapobiegania i zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej oraz dostosowanie prawa krajowego do jej postanowień, a także zapewnienie pełnego wdrożenia unijnej dyrektywy w sprawie ochrony ofiar, to przykłady działań, które przyczynią się do osiągnięcia istotnych postępów w tym zakresie.

Funkcjonariusze policji oraz pracownicy służby zdrowia i instytucji zapewniających ofiarom specjalistyczne wsparcie powinni posiadać właściwe przeszkolenie oraz dysponować odpowiednimi zasobami i uprawnieniami umożliwiającymi dotarcie do ofiar,

tak, by wszystkie formy przemocy wobec kobiet (i dziewcząt) były niezależnie od kontekstu rozpoznawane i rejestrowane, i by spotykały się z odpowiednią reakcją.

- Należy wśród przedstawicieli obu płci upowszechniać wiedzę na temat przemocy wobec kobiet za pomocą działań informacyjnych bazujących na szczegółowych danych - dzięki temu opracowywane komunikaty dotrą do odpowiednich odbiorców. Może to przyczynić się do zwiększenia liczby przypadków przemocy zgłaszanych właściwym organom i służbom wspierającym ofiary.
- Ustawodawstwo krajowe regulujące kwestie związane z nękaniami powinno w kompleksowy sposób uwzględniać potrzeby ofiar.
- Platformy internetowe i media społecznościowe powinny aktywnie wspierać ofiary napastowania seksualnego/nękania z użyciem nowych technologii w zgłaszaniu nadużyć, a podmioty zarządzające tymi platformami należy zachęcać do podejmowania działań służących ograniczeniu niepożądanych zachowań.
- Państwa członkowskie powinny korzystać z praktyk, które są już z powodzeniem stosowane w innych państwach i skutecznie przyczyniają się tam do przeciwdziałania przemocy wobec kobiet.

15. Jakie dalsze działania FRA zamierza podjąć w związku z wynikami badania?

FRA będzie propagować wyniki badania, działając na rzecz zmiany polityki. Cel ten będzie realizowany we współpracy z innymi instytucjami, takimi jak Komisja Europejska, Parlament Europejski, Rada Europy i Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn. FRA będzie również ściśle współpracować z państwami członkowskimi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego.

Publikacje FRA poświęcone kwestiom płci kulturowej oraz powiązanym

tematom są dostępne pod adresem: <http://fra.europa.eu/en/theme/gender> oraz w ramach [pakiету prasowego](#) na temat przemocy wobec kobiet.

Dodatkowych informacji udziela zespół FRA ds. mediów:

adres e-mail: media@fra.europa.eu / **tel.:** +43 1 58030-878